

GORICA

(Zjutranje izdanje).

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. L. Lukežič).

Organizacija hipotekarnega kredita.

(Govor g. Svetoslava Premrou-a na III. katoliškem shodu, in sicer v socialnem odseku).

Dovolite, da nepripravljen nekoliko utemeljim dodatno točko k resolucijam k II. delu socialnega programa, katero sem si dovolil danes zjutraj postaviti. Slišali ste že včeraj od g. državnega poslanca štajerskega, dr. A. Korošca, kako žalostno je stanje našega kmetijskega stanu. Povedal vam je vzroke, radi katerih je prišel kmečki stan do tako težkega položaja, obenem pa tudi povedal sredstva, s katerimi bi se dalo ta težki položaj olajšati, kolikor mogoče odpraviti.

Ene točke njegovega govora se hočem bližje dotakniti, ker jo je le splošno omenil, kakor se je tudi le splošno oziral na isto točko II. katoliški shod. Ta točka je vprašanje o razdolževanju kmečkih posestev.

Naša organizacija ima demokratičen, a tudi izrazit agrarni značaj, ki je samoočelni umoven, saj je 90 odstotkov našega naroda kmečkega stanu. Zato se mora ozirati tudi na razmere tega stanu, mora urediti svoje delovanje v prilogi istega. To se je doslej storilo, in sicer zelo živahno in uspešno potom zadružne gospodarske organizacije, ki se očividno razvija. Ali zadružno gospodarska organizacija, kakor se pri nas razvija, ima le palijativen pomen. Ona more sicer olajšati položaj kmečkega stanu, nikakor pa ne more ustaviti rastočega propadanja gospodarskih sil našega kmetijstva.

Propadanje kmečkega stanu v gospodarskem oziru se je pričelo, v onem trenutku, ko se je kmetu dalo popolno svobodo, odgovarjajočo liberalnemu gospodarskemu duhu 1848 leta. Prosto razpolaganje z zemljiščem, istočasno obremenitev zemljišč, nastala vsled odprave posebnih privilegijev fevdalizma, predvsem pa izprememba naravnega gospodarstva v denarno gospodarstvo so pripravile kmečki stan v dolgove. Dolgovi so pa od leta do leta tako silovito, tako strahovito rastle, da so prišli do ogromne številke 8000 milijonov v Avstriji sami.

Narastajoča zadolžitev zemljišč, vedno pogostejše se ponavljajoče dražbe, rastoče izseljevanje kmetov v tuje dežele

pa niso mogle ostati skrite onim, ki ljubijo ljudstvo in skrbijo za dobrobit svojega naroda. Začeli so iskati vzrokov in izvorov propadanja in prišli vsled tega na sled, da sedanja uredba hipotekarnega zemljeknjžnega kredita ne odgovarja potrebam in gospodarski zmožnosti kmečkega stanu. Da ne govorim predolgo, navajam na kratko hibe tega kredita, katere so spoznali vsled svojega poučevanja. Te hibe so:

1. Obrestna visokost nikakor ni v razmerju z ekonomično silo kmečkega stanu. Kmet pridela le vedno gotovo množino pridelkov, odvisno od raznih uim, množino, s katero mora zadostiti vsem svojim življenjskim potrebam. Obresti, pa, katere plačuje danes za najeta posojila, so previsoke, ne odgovarjajo gospodarskim njegovim silam, zato mora najeti vedno le nova posojila v pokritje obresti, tako da zaleze vedno dalje v dolgove in se bliža vedno bolj propadu. Potrebno je torej, da dobi cenenih posojil.

2. Posojila, danes dobiva bodisi od privatnikov ali pa od denarnih zavodov. Privatniki in tudi denarni zavodi pa iščejo svojega dobička, ker hočejo za svoj izposojeni denar dobiti kolikor mogoče visoke obresti, obema pa je dobrobit kmeta samega deveta briga. Kakor hitro se jim pa nudi boljša prilika, odpovejo kmetu posojilo. Kmet more le polagoma odplačevati svoje dolgove; zato pa potrebuje časa, katerega ne morejo in nočejo nuditi ne privatniki in ne denarni zavodi.

Iz tega se razvidijo takoj oni trije glavni pogoji, katere zahtevamo za zemljeknjžni kredit, ki odgovarja značaju kmečkega stanu, namreč nizkoobrestna, neodpovedljiva in obrokom vračljiva amortizacijska posojila. Te pogoje pa morejo nuditi le javnopravni obče koristni zavodi, pri katerih je vsaktera dobičkarija a priori izključena, in katere moreta osnovati država ali dežela.

Tudi nekatere slovenske pokrajine imajo že takih zavodov, ki pa so več ali manj prepojeni z narodnostnimi momenti.

Nam Slovencem pa je potreben tak zavod, ki bi specijelno naše razmere imel

kaj naj reče. Tega se je zavedala tudi mati, ki je stala pred Jožo in ga gledala, gledala... Zavedal se je tudi Joža — in vendar nista spregovorila, ampak sta se samo gledala in njuni pogledi, otožni in vlažni, ti so govorili razločno in jasno.

„Shušal si, Joža, shušal“, pravi konečno mati.

„Shušal“, odgovori Joža kakor odmev materinim besedam.

„Ali ti je hudo, Joža?“

„Hudo, mati.“

Joža je dvignil glavo in pogledal mater naravnost v lice.

„Tudi vi ste shušali, mati.“

„Od skrbi in bolesti. Kajti, vedi, kedarkoli se spomnim nate, me zaboli srce in zdi se mi, da mi počí v tistem hipu. Hotela bi se razjokati v takih trenutkih, ampak solze so že vse iztekle, in tako me v prsih samo peče in žge, a hladila za ta ogenj — ni, ga ni, ga ni.“

„Jaz sem nedolžen, Goščak je prisegel po krivem. Potrpíte, mati, Bog je pravičen.“

„Bog je pravičen, — prav praviš. Ne žaluj preveč, Joža, zakaj vsi vemo,

pred očmi, zavod v katerem bi si sami rezali kruh, sami gospodarili. Tak zavod pa si moramo sami ustanoviti, in sicer je v tem oziru za nas najboljša zadružna oblika. Ta zavod bi v zvezi z drugim že obstoječim zadružništvom izpopolnil to, česar ne more izvršiti drugo zadružništvo.

Govornik je predlagal na to primerno resolucijo.

Vtisi s prvega zadružnega shoda.

(Konec.)

Glede nižjega pouka pa naj bi se postopalo tako. Pri dunajski visoki šoli za poljedelstvo, ali pa na tehničnih visokih šolah ali univerzah posameznih dežel, ali pa pri poljedelskih akademijah naj bi se vršili vsako leto šesttedenski učni tečaji, katerih bi se udeležili uradniki in upravniki zadrug, potem učitelji kmetijskih zimskih in gospodarskih šol, v svrhu, da si pridobijo potrebno znanje za praktično izvrševanje zadružništva v ožjem delokrogu, odnosno da se vsposobijo za nižji pouk zadružniške ideje. Osobito bi se moralo pridobiti za pohajanje takih tečajev učiteljstvo, ker je to najbolj sposobno razširiti zadružniško razumevanje in delovanje širom vse dežele. V tem oziru naj bi nam bila v prvi vrsti v zgled danska ljudska visoka šola, ki sicer nima namena širiti strokovne izobrazbe v ožjem smislu, pač pa širi splošno izomiko v ljudske mase. Poljedelstvo se tu vzgaja v pravem pomenu besede, zato se ni čuditi, ako se je zadružništvo na Danskem povzpelo do take višine, ki je naravnost občudovanja vredna.

Izborni referat Sedlákov navaja potem nekatere učne načrte, ki so deloma v navadi na poljedelski akademiji v češkem Taborju, deloma pa so načrti profesorja dr. Martina Fassbenderja, s poljedelske akademije v Bonn-Poppelsdorfu, sedaj na poljedelski višji šoli v Berlinu in člana pruske poslanske zbornice, kateri deluje neumorno na Nemškem za ustanovitev posebnih zadružnih šol.

Referat konča s predlogom, katerega smo že omenili v poročilu o zadružnem shodu, in kateri se glasi tako-le:

„Prvi avstrijski zadružni shod sklepe: Visoka vlada in visoki deželni odbori se naprosijo, da sprejmejo v učne načrte kmetijskih učnih zavodov, ki so od njih bodisi osnovani, vzdrževani ali podpirani, pouk o zadružništvu v obsegu, odgovarjajočem značaju dotičnih zavodov, in da povzročijo vse, kar je potrebno, da se zadružni pouk kakor hitro mogoče

da si nedolžen. Goščaku se meša, ker ga peče vest in mu ne da miru, in v takih trenutkih se izdaja sam za krivopri-seznika.“

„Meša se mu, pravite?“

„Da, Bog ga je kaznoval že na tem svetu in zato potrpi. Na svoji časti nisi izgubil ničesar, ampak ravno nasprotno — pridobil si celo. Zakaj sedaj so prepričani o tvoji poštenosti tudi oni, ki so prej dvomili. Ampak pomagati se ne da. Goščak ni več pri čisti pameti, in njegovo priznanje ne velja pred pravico. Ali mu odpuščaš, Joža?“

„Odpuščam. — Kako je doma?“

„Po starem. Izpočetka so nas gledali nekateri res po strani, ampak sedaj smo vsem še ljubši kakor prej.“

„In Marička?“

„Revica, mori jo žalost radi očeta. Vene in blede od dne do dne in bojim se res že za njeno zdravje.“

„Potolažite jo, mati, in recite, da ne sovražim njenega očeta radi tega, kar se je bilo zgodilo, naj se le potolaži, in da...“

Joža je umolnil in ni izrekel be-

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 14 vin., 2-krat po 12 vin., 3-krat po 10 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

vvede v vseh kronovinah Avstrije, z visoko šolo pričenši do ljudske šole.“

Ta predlog je bil enoglasno vsprejet in postal tako predmetna naloga, katere zadružništvo ne sme pustiti iz vida tako dolgo, dokler se ne uresniči.

Celi izvrstni referat pa se je oziral le na zadružno šolstvo kot tako, ne pa na zadružno izobrazbo na sploh. Iz vseh razprav na zadružnem shodu pa se je razvidilo, da manjka povsod še ona množina zadružne misli, ki je potrebna za zdravi razvoj zadružništva in ki mora prodreti vsled tega v ljudske mase same.

S splošnostnejšo izobrazbo, z razširjenjem zadružne in z njo socialne ideje sploh, pa se je pečal precej podrobno III. slovenski katoliški shod, ki se je vršil v Ljubljani dne 26., 27. in 28. avgusta 1906. Socialni odsek, ki je zboroval dne 27. avgusta, je podrobneje utemeljil socialno delo, ki rabi za svoje vdejtvo vanje temeljitega pouka in vztrajnega poštvalnega dela. Pouk socialen je bodisi splošen, bodisi podroben, strokovno navdahnjen. Splošni socialni pouk je mogoč z dobrim, na socialne zadeve se ozirajočim časopisjem, prikrojenim za ljudstvo, in z dobrimi knjižnicami s posebnimi socialnimi oddelki. Vzgojiti je treba ljudstvo k marljivemu in razsodnemu čitanju takih časopisov in knjig, poleg tega pa oživotvoriti pri ljudstvu razgovore in debate o socialno-gospodarskih predmetih, katere čita. Od časa do časa pa naj se vrše predavanja, kjer je mogoče obširneje obdelovati važnejša socialno-gospodarska vprašanja. Na ta način se da zadružniška misel prav lahko razširiti med narod.

Za bodoči naraščaj pa je potreben še šolski pouk. V tem oziru je sklenil socialni odsek med drugim sledeče resolucije, ki so se potem na sklepajočem zborovanju nespremenjene sprejele in potrdile. Citiramo te resolucije, v kolikor se nanašajo na zadeve poljedelstva, odnosno zadružništva:

a) „Jezikovni in računski pouk v ljudskih šolah naj se bolj nego doslej ozira na socialno izobrazbo. Zlasti naj že ljudska šola stoji na višji stopinji, podaja temeljne nauke iz higijene, kjer naj se posebno poudarja škodljivost alkoholnih pijač, dalje naj s primerno odbranimi opisi gospodarskih in kulturnih razmer iz prešlih dob pojasnjuje učencem zgodovinski razvoj našega kmečkega, obrtnega in delavskega stanu; s tem poukom naj se v logiški zvezi združijo temeljni pouk o pomenu združevanja, zlasti zadružništva in konečno naj se v praktičnih vajah priuče učenci domačemu knjigovodstvu.“

b) „Za kmečki stan priporočamo

sede, katero se je bil namenil izreči.

„Dobro, Joža. Povem in jo potolažim.“

Nastala je zopet tišina, a to ne več tako mučna kakor prvič, zakaj usta so spregovorila in besede niso pritiskale več srca, kakor ne bi mogle iz njega.

„Zbogom, Jože!“

„Zbogom, mati!“

Začulo se je zopet rožljanje ključa v vratih, odhajajoči koraki in njihov odmev in potem je bilo vse tako kakor izpočetka.

Mati je odšla domov in solnce se je nagibalo k zatonu. Bila je trudna in hodila je počasi zlagoma. Ko je imela še kake pol ure do doma, jo dohitel Štefan, ki se je vračal takisto iz mesta kakor ona.

„Mati Poljakova, počakajte no, pojedva skupaj“, je kričal za njo.

Počakala ga je in potem sta se razgovarjala od doma o tem in onem. Ko prideta mimo Goščakovega doma, opomni Štefan: „Nesrečna družina!“ in zamahne z glavo proti Goščakovim kmetiji.

(Dalje pride.)

LISTEK.

Razdejanje.

Povest iz doline. Pastuškin.
(Dalje).

Iz te zamišljenosti zdramijo Jožo koraki mrzlega jetničarja, ki se začujejo na hodniku. A Joža je razločil še druge korake, ki niso bili tako trdi in zavestni kakor prvi, ampak bolj tihi in nekam boječi. In zdelo se mu je, da je že slišal nekdan take korake, to je bilo tedaj, ko mu ni še zapisala svetna pravica na mlado čelo imena: ubijalec — a ni se mogel domisliti nikakor, čigavi bi naj bili.

V tem obstane jetničar prav pred njegovo celico, ključ zarožlja v vratih in na pragu se pojavi — Jožina mati.

„Dober dan, Joža!“

„Bogdaj, mati!“

Nastala je tišina, ona mučna, nezmerena tišina, ko se zaveda človek povsem natanko, da bi je ne smelo biti in da bi moral govoriti, mnogo in dolgo, pa se ne more domisliti, kako naj začne,

kmetijske nadaljevalne šole, predvsem pa zimske kmetijske tečajne, ki naj se ustanavljajo s pomočjo občin, dežel in države.

Pouku v teh šolah pa bi se prav lahko priklopil pouk v združništvu v onem smislu, kakor je predlagal referent združnega shoda, g. Sedlák. V to svrhu pa je potrebno, da se učiteljstvo na Slovenskem, ki danes po večini stoji ob strani združniškega delovanja in smatra, da izgubi svojo čast, ako bi se tudi ono poprijelo socijalnega, združniškega dela, otrese te zmotne in da se pridruži drugim na tem polju delujočim. Kako lepa naloga za učiteljstvo: rastoči naraščaj pripravljati naravnost za praktično, gospodarsko življenje in delovanje! So pa učitelji na Češkem, Moravskem in drugod tudi v tem oziru daleč daleč pred nami Slovenci!

d) „V izpolnjevanje proizvodne tehnike in v napredek trgovstva z domačimi pridelki in izdelki naj se redno snujejo raznovrstne poljedelske in obrtne razstave.“

e) „Po vseh kmetijskih, obrtno-nadaljevalnih, rokodelskih, strokovnih in trgovskih šolah naj se obvezno poučuje tudi združno knjigovodstvo v zvezi s pravnimi določili o združništvu.“

f) „Po učiteljskih in semeniških naj se vvede pouk v kmetijstvu po strokovnem učitelju in v knjigovodstvu, zlasti z ozirom na združništvo.“

Torej resolucije na Dunaju, resolucije v Ljubljani. Tam zbrani možje resnega združniškega dela, tu zbrani ti soči večinoma v socijalnem, stotine pa naravnost v združniškem delovanju se nahajajočih mož. Tu in tam pa možje, ki vvažujejo resnost nomena, resnost tihega, a eminentno važnega združniškega delovanja. Tu in tam isti klic po splošni združno-gospodarski izobrazbi. Shodi in sestanki se pa ponavljajo in se bodo nepretrgoma ponavljali, in na vseh bo vedno glasneje donel ta klic, katerega bi sklepajoč najbolje karakterizirali z izrekom referenta Jana Sedláka samega:

„Luč iščemo za narod, in najdemo jo, moramo jo najti!“ S. P.

Politični pregled.

Državni zbor.

V petkovi seji posl. zbornice je predlagal tirolski poslanec Haneis, naj vlada popolnoma zapre uvoz živine iz balkanskih držav in Rusije ter prepreči vsaki poizkus, da bi se avstrijska živina ne smela izvažati v Nemčijo. Občinska zastopa v Inomestu in v Linu sta namreč sklenila naprositi vlado, naj prepove izvažati živino v Nemčijo in naj dovoli uvoz živine iz balkanskih držav in Rusije. Predlog Haneisov sta pobijala soc. demokrata Seitz in Schummeier kot zastopnika delavstva na Dunaju, ki zahteva cenejše meso. Predlog Haneisov je bil vsprejet. Na to je predlagal najnim potom posl. Kittel, naj se davek od sladkorja zniža od 38 na 26 kron per met. stot. Zbornica je skoraj soglasno pritrdila nujnosti predloga. Prihodnja seja bo v petek.

Zastopstvo manjšin v delegacijah.

Pred nekoliko dnevi je nemški poslanec Sylvester vložil predlog za ureditev zastopstva Nemcev Češke in Moravske v delegacijah. Jugoslovanski poslanci hočejo izrabiti predlog posl. Sylvestra v to, da bodo s posebnim predlogom zahtevali, naj se tudi Slovencem in Hrvatom zagotovi primerno zastopstvo v delegacijah.

Cesar v Pragi.

V zaupni seji praškega mestnega sveta je naznanil župan, da je že prejel uradno obvestilo, da pride cesar v Prago začetkom novembra. Mestni svet je stopil v dogovore z nekaterimi umetniki radi okrašenja mesta.

Dr. Trumbić pri ministru Fořtu.

Spjeljski župan dr. Trumbić in tajnik spjeljske trgovinske zbornice Vidovič sta bila te dni pri ministru za trgovino dr. u Fořtu ter sta mu izrazila želje spjeljskega mesta glede gradenj v tamošnji luki in da postane Spjelj središče za novo parobrodno društvo „Dalmacija“. Minister je obljubil, da bo vpošteval želje mesta.

Prihodnji šef generalnega štaba.

Vojaske krogi povdarjajo, da še nikakor ni gotovo, da bi bil za prihod-

njega šefa generalnega štaba imenovan F. M. L. Potiorek. Najbrže bo naslednik Beckov postal dosedanji vojni minister Pitreich. Za njegovega namestnika pa bo morda imenovan F. M. L. Terkulja.

Kartel železa.

Železniški, kmetijski in trgovinski minister so sprejeli deputacijo kjučavničarjev, kleparjev in mehanikov, ki so prišli, da se izjavijo proti kartelu industrije z železom. Trgovinski minister dr. Fořt je povdarjal, da so karteli moderno sredstvo, ki ima mnogo dobrega in mnogo slabega v sebi. Država doslej še ne more dosti ukreniti proti kartelom, pač se uspešno z njimi lahko bori močna organizacija delavcev in obrtnikov samih.

Za pravice čeških manjšin.

V Pragi je bil velik shod, na katerem so govorili dr. Herold, dr. Baxa, dr. Dvořák itd. o krivicah, ki se gode Čehom tam, kjer so v manjšini. Sklenila se je resolucija, ki zahteva narodno enakopravnost in varstvo manjšin.

Ravnateljstvo tirolskega namestništva

je poverjeno dvornemu svetovalcu baronu Spiegelfeldu, ki je istočasno imenovan podpredsednikom namestništva extra statum. —

Železniški odsek.

Železniški odsek ni imel včeraj seje, ker je železniški minister dr. Derchatta obolet.

Novi vojni stroški.

Odgovarjajoč na neko interpelacijo posl. Steinerja, je v torek povedal domobranski minister v posl. zbornici, da namerava ustanoviti vojna uprava petnajst topničarskih polkov za domobranstvo, in sicer bi dobilo naše domobranstvo osem, ogrski honvedi pa sedem takih topničarskih polkov. Vsled tega bi bilo neizogibno tudi zvišanje kontingenta novincev. Ti novinci bi se vadili topničarstva najprej pri topničarskih polkih stalne vojske in šele ko bi bili izvežbani nastopali bi samostalno v posameznih baterijah pri domobrantskih polkih. Dokler bi domobrantski polki dobili popolnoma vrejene svoje topničarske polke, trajalo bi štiri leta. Častniki bi se pa za prvo potrebo vzeli iz topničarskih polkov stalne vojske. Stroške za take domobrantske topničarske polke pa bi nosili tostranska državna polovica zase, a ogrska državna polovica za svoje honvedske topničarske polke pa tudi zase. Naša državna polovica bi bila pri tem za kake štiri in pol milijone kron na dobičku, ker bi se stroški za nameravane nove topničarske polke ne plačevalo iz skupnih vojnih kreditov. Domobrantski minister pa je opomnil, da se bo vse to zgodilo, ako bodo Ogrji v to privolili. Pred leti, ko je bil še grof Tisza ogrski ministerski predsednik so Ogrji sami želeli vdobiti za svoje honvede posebno artilerijo. Zdaj pa, ko se hoče tudi našim domobrantskim polkom dati to, kar bi imeli honvedi so postali Ogrji drugega mnjenja in se, kakor se čuje odločno upirajo proti ustanovitvi honvedskih topničarskih polkov in sploh proti vsakemu povišanju vojnih stroškov. Ako sejim to posreči, jim bomo morali biti mi neka-ko hvaležni. Pri vsem tem ostane pa vendarle značilno, da se v naši državi vedno le to zgodi, kar hočejo Ogrji in nikdar kar bi hoteli mi.

Papež ni dal hrvatskim škofom nobenih navodil.

„Osservatore Romano“ dementuje vesti nemških in drugih listov, da je papež glede reških in zadrskih dogodkov dal hrvatskim škofom tozaštevna navodila. Duhovščina se je vedla čisto korektno.

Dogodki na Ruskem.

Začasni centralni biro vserske akademiske dijaške zveze je priobčil načrt pravil pod devizo, naj visoka šola služi izključno znanosti. Zveza obsoja politične shode, obstrukcije, bojkot in politične ustaje. Členi zamorejo biti dijaki vsake politične smeri.

Dnevnik „Devodnija“ poroča, da je bil Trepov zastrupljen in da je vsled

tega umrl. Govori se, da so bili poleg Trepova zastrupljeni še trije generali in neki drugi visoki dostojanstveniki, ki so jih pa še pravočasno rešili.

Srbija in Avstrija.

Ako Avstrija ne popusti v trgovinskem vprašanju, hoče Srbija sprejeti carinsko vojsko brez odlašanja. Rusija, Angleska, Francoska in Italija so izjavile gotovost, da s Srbijo sklenejo trgovinske pogodbe.

Sporazum med špansko vlado in Vatikanom

Med vlado in Vatikanom je prišlo glede vprašanja zakonskega načrta o bogočastnih združitvah do sporazuma na podlagi tamkajšnjega konkordata.

Ustaja na Kubi.

Ker ni prišlo na Kubi med vstasi in med vlado do sporazumljenja in ker je v veliki nevarnosti tudi lastnina inozemskih trgovin vsled ropanja revolucionarcev, je sklenila vlada Zedinjenih držav odposlati na Kubo več tisoč vojakov, kateri so se na raznih parnikih že odpeljali.

Turčija mobilizira.

Osnuje se III. evropska redif-divizija. Mobilizacija vseh treh divizij se hitro vrši; bataljoni so že skoro polnoštevilni. Tudi divizija redifov v Hamsunovu je dobila povelje naj se mobilizira, skoro gotovo radi napetega razmerja med Turčijo in Bolgarijo.

Boji med Bolgari in Turki.

Pri Komarov-Vakanu so Bolgari napadli turško patroljo, ki je prekorajčila mejo. Neki turški stotnik je ubit. Bolgari so Turke prepodili čez mejo.

Domače in razne novice.

Za „Šolski Dom“ je plačal predsedništvo: Ivan Pirjevec, c. kr. višji računski svetnik v Gorici 10 K.

Upravištvu je došlo: Predsedništvo podpisanega odbora obžaluje, da se ni moglo, radi prepoznega obvestila, korporativno udeležiti pogreba, velenjenega gospoda Filipa Trpin-a, odbornika ter večletnega predsednika cestnega odbora. — Mesto venca daruje za šolske zavode K 30. — Cestni odbor ajdovskega okraja v Lokavcu, dne 8. okt. 1906. Srčna hvala!

Preplačila za „Šolski Dom“ za dr. K. Ozvaldovo knjigo „Naši kulturni delavci v zrcalu Prešernovih poezij“: N. N. 2 K 80 vin.

Smrtna kosa. — V petek je umrl na Dunaju nagle smrti tuk. lekarnar in hišni posestnik g. Jakob Cristofolletti. Pokojnik je bil predsednik gremija lekarnarjev in častni mešan gradješki. Bil je namreč blagajnik morskoga zdravilišča v Gradežu in si je pridobil za to zdravilišče mnogo zaslug. Njegovo truplo so prepeljali včeraj v Gorico, ter je pokopali na tuk. pokopališču.

Umrl je v Žbandaju v poreškem okraju v Istri tamošnji župnik, č. g. Šime Šemelič. Pokojnik je zapustil istrski družbi Sv. Cirila in Metoda 200 K.

Dekliška pripravljavnica za izobraževališča za učiteljice društva „Šolski Dom“ v „Malem Domu“ v Gorici, ki je ob enem nekaka višja deklška šola za goriške Slovence, šteje tudi letos obilno učenk, namreč v prvem letniku 47, v drugem pa 42.

O dobrih uspehih te pripravljavnice pričajo letošnji vzprejemni izpiti za tukajšnje c. k. izobraževališče. Izmed 42 gojenk, ki so bile vsprejete v prvi tečaj, jih je 35 iz „Šolskega Doma. Izpit je napravilo še 15 drugih njih tovaršic iz „Š. D.“, ki pa niso bile vsprejete radi pomanjkanja prostora.

Na takih uspehih treba čestitati društvu in učiteljstvu.

Napisi na železničnih postajah.

V petkovi seji posl. zbornice so poslanci dr. Gregorčič in tovariši vložili interpelacijo na želez. ministra zaradi napisov na postajah ob južni in bohinjski železnici. Oočina Sežana je že opetovano prosila, naj dobi ondotna postaja pravilen napis in naj se vsi oglasi objavljajo v slovenskem jeziku, ki ga brez izjeme govori tamošnje ljudstvo. Leta 1902 je 31 občin sežanskega okraja v tem smislu vložilo prošnjo na ravnateljstvo južne železnice, ki pa še odgovorilo ni. Drugo prošnjo z dne 28. maja t. l. je ravnateljstvo kratkoma odbilo. Etake spake imen so na postajah Prosek, Nabrežina, Devin, Sovodnje, Rubije, Zdravščina itd. In ob novi bohinjski progi je napis

„Auza“, ki ga ne razume živa duša. S tem se naravnost prezira slovenski jezik. Vlada se sramuje priznati, da v Primorju živi slovanski rod, ker povsod vsiljuje nemški in italijanski jezik tudi na železničnih postajah. Poslanci vprašajo ministra, ali hoče prisiliti južno železnico, da napravi slovenska imena na postajah, ter vkriniti, da se odstranita ob bohinjski železnici prebivalstvu povsem tuja napisa „Auza“ in „Plava“.

Odkritje spominske plošče baronu Füllerju-Karlovčanu v Rubijah.

Kakor že napovedano, se je vršilo v nedeljo v Rubijah odkritje spominske plošče majorju baronu Füllerju-Karlovčanu, ki je l. 1813 branil takratni rubijski most čez Vipavo s 40 možmi naše vojske proti 3 bataljonom francoskih pešcev in 3 topovom, ki so hoteli most razdejati in tako omogočiti naši armadi, da je potem sovražne napade francoskih čet odbila. Za to svoje junaško delo je bil odlikovan z redom Marije Terezije. Baron Füller je bil rojen v Karlovcu na Hrvaškem, umrl pa je l. 1878 v nekem samostanu. — Slavnost se je pričela ob 10. uri s sv. mašo na prostem, katero je daroval č. P. Lin. Med sv. mašo je imel govor najprej v italijanskem in šele potem v slovenskem jeziku, kar je navzočo množico presenetilo, ki je med ital. govorom na tiho mrmrala. Mi č. patru Linu nič ne očitamo, ker on je imel gotovo tak ukaz. Ali reči moramo, da tako postopanje ni bilo pravo, pa naj je zagreši kdorkoli, kajti Lahe bi se bilo lahko sešlo na prste z veterani vred, ki so slavnosti prisostvovali. Ko se je odkril cesarjev spomenik v Fari in spomenik v Korminu je bilo slovenskih veteranov okoli 200 na omenjenih slavnostih, slovenskega gevara ni bilo slišati, v Rubijah pa mogoče za 10 furlanskih veteranov se je govorilo najprej italijanski in šele potem slovenski. To je dvojna mera, ki v odboru veteranskega društva bi ne smela biti. Z mirno vestjo lahko rečemo, da italijanskega govora v Rubijah se ne more na noben način opravičevati ne z enega ne z drugega stališča. To dajemo na znanje gospodom, ki so to zakrivali. — Po sv. maši je predsednik goriško-gradiščanskega veteranskega društva g. Jacob i pozdravil veterane in množico v slovenskem in nemškem jeziku. Potem pa je v nemškem jeziku govoril o junaških delih Füllerjevih, česar pa 99% navzočih ni razumelo. Množica je pričakovala, da izve kaj natančnejega o Füllerju v slovenskem jeziku, a spet se je zmotila in zopet je bilo čuti mrmranje. — Potem so še govorili grof Attems, župan baron Bianchi in polkovnik pešpolka št. 47. — Zatem se je vršilo pokladanje vencev, katerih se je položilo 6 in sicer: Županstvo Sovodnje z narodnim trakom, oddelek veteranskega društva Sovodnje, veteransko društvo za Goriško-Gradiščansko, družina barona Bianchija, častniki goriške garnizije in častniki pešpolka št. 52, pri katerem je pokojni Füller služil. — Ploščo je blagoslovil č. pater Lin v družbi s č. g. vikarjem Pahorjem iz Sovodenj in s č. g. kuratom Zego iz Gabrij. Plošča nosi nemško-slovenski napis. Slovenski tekst se glasi: „Max baron Füller von der Brücke je kot podporočnik 52. pešpolka dne 6. oktobra 1813 branil ta most s 40 možmi proti trem francoskim bataljonom in trem kanonom tako junaško in vspešno, da je bil odlikovan z viteškim križcem reda Marije Terezije.“ — Slavnosti se je udeležilo okoli 130 veteranov s zastavo, častniki goriške in gradiščanske garnizije, dvorni svetnik in voditelj goriškega okr. glavarstva grof Attems, več uradnikov in druge visoke aristokracije ter jako velika množica ljudstva. Med sv. mašo je sviral vojaška godba. Po končani slavnosti je bil defilè. — Rubije so bile vse v narodnih, cesarskih in deželnih zastavah.

Glas ljudstva je bil edin v tem, da slovenščina je bila pri ti slavnosti na drugem mestu. Čislacemu predsedništvu veteranskega društva bi priporočali, naj vpošteva narodnost kraja, v katerem se vrše take slavnosti.

Po končani slavnosti je g. župan baron Bianchi povabil aristokracijo v grad. Povabil je tudi polni pevski zbor društva „Zvezda“, ki je zapel par pesmi. Aristokracija je čestitala pevskemu zboru, dočim so hčerke g. barona pogostile pevski zbor z vinom, sladčicami in smotkami.

Elektrarna ob Hublju. — Lastniki vodne sile Hublja so našli strokovnjake, ki hočejo izkoristiti gonilno silo za elektrarno, ki bi dajala električni tok za razsvetljavo in obrtno uporabo vsej vipavski dolini in Gorici. Najmanjša vodna sila je proračunjena na 750 konjskih sil, srednja na 1200, najvišja na

2000; najmanjša se da povišati do 2000 z napravo vodnih nabiralnikov, kar je lahko izvedljivo.

Od Sv. Lucije nam pišejo: Zapustil nas je naš dosednji kapelan častiti g. Fran Švara. Njegovo delovanje med nami nam bo ostalo vedno v spominu. V kratki dobi svojega bivanja med nami ustanovil nam je s pomočjo svojih somišljenikov pevsko in tamburaško društvo, ki se je spremenilo potem tudi v izobraževalno društvo. Le malo jih je bilo v naši fari, ki bi ga ne bili spoštovali in ljubili. Vsi napadi na njegovo osebo v „Soči“ so bili le laži in podla obrekovanja. „Sočinemu“ dopisniku bi pa svetovali, da bi molčal, kajti zgodi se prav lahko, da ga tudi mi razkrinkamo ter ga svetu v pravi luči pokazemo. Kdor je gospoda kapelana poznal in zasledoval njegovo delovanje, prepričan je bil o tem, da je bil gospod kapelan ves navdušen za napredek ter pravo izobrazbo našega ljudstva.

Farani.

Neotesanost nekaterih Vrhovcev. — V nedeljo popoldne je priredilo društvo „Zvezda“ iz Sovodenj-Rubij v družbi s štandrevškimi tamburaši javni koncert v Rubijah pred gostilno g. Iv. Pelicon, h kateremu je prišlo vse polno ljudi domačinov in iz drugih krajev, tako da je bil prostor pred gostilno ves zaseden. Komaj je društvo „Zvezda“ zapelo in tamburaši zaigrali par komadov, so nekateri Vrhovci začeli koncert motiti in med proizvajanjem programa vpiti in kričati. Da ni ugajalo to ostalim poslušalcem, ki so prišli, da se nekoliko razvedrijo pri petju in tamburanju, se razume ob sebi. Ko omenjeni društvi nista mogli koncert nadaljevati, stopil je župan g. baron Bianchi k nagajivcem in jim uljudno rekel, naj molčijo, ko se izvaja program. To pa je razsajalo še bolj razkačilo in začeli so kar žugati društvu s pretepom. Kar se začne par teh neotesancev proti nekaterim poslušalcem in koncerta je bilo konec. Vse je bežalo na vse strani, in občinska straža je morala sablje potegniti, da je mir vzdržala. Malo je manjkalo in kri bi tekla zaradi par razuzdancov, ki se vina nažrejo, potem pa z rezilom žugajo mirnim ljudem. Članom društva, županu sovodenjskemu in opajskemu ter straži se je zahvaliti, da ni bilo kaj hujšega. Ko so dva rajhujsa zbežela aretirali je bilo konec nemira, med tem pa se je skoro vse občinstvo razšlo. — Človek res ne veruje, da imamo še tako razuzdano mladino, ki si v neizmernem žrebu vina nakoplja grenkih ur, ki jih bo svoj čas še bitko obžalovala.

Kaj vlada zahteva od južne železnice. — Pri sestavi investicijskega načrta bo vlada zahtevala od južne železnice tudi to, da naj se tozadevne kolodvore in druge naprave izvršijo kolikor mogoče hitro, ves investicijski program pa mora biti izvršen v treh letih. Tiri se morajo znatno pomnožiti, kar bi stalo dva—4 milijone kron, ne pa samo tri, kakor ima proračunjeno južna železnica. V postajah, kjer je velik promet, zahteva država, da južna železnica uvede tako službeno razdelitev uradnikov, kakoršna je pri državni železnici, to je, po dvanajsturni službi mora biti štiriindvajseturni počitek. Zato bo treba povečati osebe, kar bi na leto stalo en milijon kron. V potovalni sezoni, od 1. julija do 15. septembra, se mora število vlakov pomnožiti. Vredne zahteve bodo brez večjih težkoč prodrle.

Zanimivosti o karavanskem predoru. — Karavanski predor je bil dokončan ravno v petih letih. V jeseni leta 1901 so ga začeli delati, 17. maja 1905 je padla zadnja stena med Koroško in Kranjsko, slovesno prebitje pa se je obhajalo 21. junija 1905. Čez dobrih petnajst mesecev pa se je dne 30. sept. 1906 slovesno peljal skozi predor prvi vlak in od 1. oktobra 1906 redno vozijo vlaki skozi predor. — Koliko je stal ta predor? Kdo ve? Pri proračunu so se vrezali za celih 14 milijonov kron, katere so morali dodatno lansko leto zahtevati. Ker pa je bilo vedno dosti popravila že „zgotovljenih“ delov predora, gotovo niso zadostovali tudi ti milijoni. Natančneje pa je znano, koliko človeških žrtev je stal ta predor. Na jeniškem pokopališču leži 29 večinom mladih fantov in mož, ki so se pri gradbi predora ponesrečili. Potnik, ki se voziš skozi karavanski predor, spominjaj se, da so tla, po katerih se voziš, naposledena s krvjo! — Celih enajst minut vozi osební vlak skozi predor s kranjske na koroško stran, s koroške na kranjsko pa 14 minut.

Napadi. — V nedeljo proti večeru so napadli neki mladeniči 20-letnega Alojzija Persolja iz Šmartnega, ko se je še precej vinjen vračal domov in so ga

tako natepli, da so ga morali prepeleti v tuk. bolnišnico.

Iste večera sta napadla dva neznanca 22-letnega Stefana Lužnika iz Solkana, istotako vračajočega se domov, ter ga ranila z nožem na hrbtu. Tudi Lužnik je prišel v tuk. bolnišnico iskat zdravniške pomoči.

Nagrobni križi in kamni. — Od delka III. in IV. na tuk. mestnem pokopališču, na katerih so bili pokopani oni, ki so umrli v dobi od 18. avgusta 1893 pa do 13. septembra 1894 se bodeta pričela prekopavati. Za to se pozivljajo lastniki nadgrobnih kamnov in križev, da se zglede pri tuk. municipiju do 30. novembra t. l. ter da tam reklamirajo omenjene nagrobne kamne in križe, ki bi v nasprotnem slučaju prešli v last mestne občine.

Prememba določeb glede utiska poštinih vrednotic. — C. k. poštno in brzojavno ravnateljstvo javlja: Vsled odloka c. kr. trgovskega ministerstva z dne 5. septembra t. l. št. 26336—P razglasa se tem potom, da je od sedaj naprej mogoče vročevati material v svrhu utiska poštinih vrednotic pri vsakem poštneem uradu in da se izvrši toliko prepošiljatev od prejemnega urada na osrednji kolektivni urad na Dunaju, kolikor tudi povrnitev materiala od tega urada na oni poštni urad, kjer leži vročevalec prevzeti markirani material, uradnim potom, to je za vročevalca brezplačno.

Iz zavoda sv. Nikolaja. — V počeščenje godu č. g. Frančiška Guština duhovnega voditelja v zavodu so nabrale nekoja zavedna dekleta 58 kron. Ta svota nabrana med službujočimi dekleti znači dovolj jasno, kako velike vrednosti je zavod sv. Nikolaja v Trstu. Svota je sprejeta s tem večjim veseljem ker je zbrana od truda in znoja teh posnemanja vrednih mladenk, ki so s tem pokazale tudi spoštovanje do voditelja tega zavetišča. Srčna hvala dekletu vsem, osobito pa oni iz koje je prišla ta dobra ideja.

Slovenska dekleta le posnemajte take, ki na tako plemeniti način kažejo svojo zavednost in človekoljubje.

Odbor.

„Tihi sveder“ pred porotniki. — V sredo se je vršila pred tržaškimi porotniki obravnava proti 17-letnemu usnjaru Ivanu Gerzonu, ki je bil tožen, da je izvršil sam ali v družbi drugih tatov vlom v mestni bolnišnici, katera tatvina je bila s prevrtanjem blagajne izvršena v noči od 30. na 31. januarja t. l. Tatovi so vzeli pri tej priliki 3689 K 8 v. Dalje je bil Gerzon tožen, da je tatinski družbi preskrbeljaval orožje, namreč oni zloglasni „tihi sveder“. Toženec je priznal le, da je pri raznih mehanikih naročal jeklene ploščate krožce, in jeklene valjarje za nekega Dordolo, ki je pa umrl, predno je Gerzon to priznal. Obsojen je bil na 2 leti težke ječe, poostrene s postom vsak četr let.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 175. vodstvena seja se je vršila v družbenih prostorih „Narodnega doma“. Začetek ob 3 uri pop. dne 20. septembra 1906 Navzoči: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Karel vit. Bleiweis-Trsteniški, Fr. Črnagoj, Aleksander Hadovernik (blagajnik), dr. Ivan Merhar, Luka Svetec, (namestni prvomestnik), Anton Svetec, dr. Ivan Svetina, Ivan Šubic, dr. Pavel Turner ter Ivan Vrhovnik. Izmed nadzorništva je bil navzoč dr. Fran Ilešič. V smislu § 18. družbenih pravil sta se udeležila seje tudi zastopnika moške podružnice na Greti pri Trstu: Fran Godnik in Josip Katalan. — Prvomestnik je otvoril sejo ter pozdravil prav posebno še v prvo navzočee izvoljence in povdarjal, da še ni bilo tolike udeležbe do sedaj na vodstvenih sejah, želeč, da je ta vzgledna vnama za našo dobro stvar trajna za vselej. Častital je imenom vesoljne družbe namestnemu prvomestniku Luki Svetcu na njega 80tem rojstnem dnevu, ki je bil rožnovenski ponedeljek, 8. oktobra t. l. Potem, ko so se obširno razpravljale razmere na rojanskem družbinem otroškem vrtcu v Trstu, se je imenovala dosedanja tržiška otroška vrtarica gđ. Agaeza Staralova za otroško vrtarico v Rojani in dosedanja rojanska otroška vrtarica gđ. Marica Črnigojeva za otroško vrtarico v Trziču. Ravnateljem vodstvene pisarne je bil izvoljen dr. Ivan Svetina, ki je ob enem vsprejel začasno vesoljno tajnikovanje. V ožji odbor v smislu § 18. družbenih pravil so bili izvoljeni Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Karel vitez Bleiweis-Trsteniški, Aleksander Hadovernik (denarničar), Luka Svetec (namestni prvomestnik), dr. Ivan Svetina (ki že vrsto let namestuje v tem odboru glavnega tajnika) in Ivan Šubic. Vodstveni svetovci v smislu § 18 al. 3 so bili izvoljeni ces. svetnik Ivan Marnik, stolni

dekan Andrej Zamejic, hišni posestnik Oroslov Dolenc, odvetnik dr. Fran Munda ter c. kr. prof. v p. Makso Pleteršnik. Zahvala se je izrekla izstopivšima vodstvenima udoma županu stolnega mesta Ljubljane Ivanu Hribarju, ki ima bistvene zasluge za Velikovsko šolo ter kanoniku Antonu Žlogarju, ki je družbi tajnikoval od njenega začetka do letošnje vel. skupščine. Potem ko se je rešilo več notranjih družbenih upravnih zadev, je zaključil prvomestnik ob 1/27. uri zvečer sejo. —

Zopet ponarejalca denara prijel. — Dne 1. t. m. je prišel h gostilničarju J. Hyleju v Št. Vid pri Ljubljani neki Italijan iz Istre, Jožef Siber. Kmalu nato je prišla tja tudi kuharica Ivana Prevc iz Kranja ter se je pridružila Italijanu. Siber je zahteval zase in za Prevčovo prenočišče, kar je pa gostilničar odklonil. V veži je stopil Siber h gostilničarju ter mu dejal, da lahko postane bogat mož ter mu pokazal zavitek 50 in 20 kronskih dobro ponarejenih bankovcev. Siber je gostilničarju dejal, da je član družbe ponarejalcev denarja v Italiji, sedaj ga pa ponareja v Švici. Proda mu 200 ponarejenih goldinarjev za 40 K, tako da gostilničar napravi dobička 160 K. Siber je prosil gostilničarja, naj ga ne izda, gostilničar je pa šel po orožnike, ki so Sibra in Prevčovo prijeli.

Proti zvišanju poštinih in telefonskih pristojbin. — Dunajska trgovska zbornica pripravlja protestno akcijo proti zvišanju teh pristojbin ter vabi vse trgovske zbornice po državi, naj se jej pridružijo. — Trgovci v Pragi so sklenili, da s 1. januarjem 1907 odpovedo naročnino za telefon, ako vlada v resnici poviša telefonske pristojbine.

Novi predpisi za signale na avstrijskih železnicah. — V noči od 30. sept. do 1. okt. so pričeli na avstrijskih železnicah vvajati nov zistem za signale. Te signale uvedejo polagoma tekom desetih let. Stari zistem signalov je iz šestdeset let.

Prospeh sadjarstva. — Na občnem zboru sadjarskega društva češkega, ki se je vršil minole dni se je razpravljalo marsikaj, kar mora tudi nas Slovence zanimati. Tajnik A. Polter je poročal namreč na omenjenem shodu o organizaciji sadne trgovine.

Hvalil je, da se je na razstavi pokazalo ne le krasno sadje, ki ga Češka že prideluje, ampak da se vidi tudi trgovska prireditve za razpošiljanje sadja. Za povzdigo sadjereje ima velike zasluge sadjarski inšpektorat češkega poljedelskega sveta.

Starejša doba je bila zadovoljna s tem, da se je sadjarstvo povzdignilo na zavodih in na veleposestvih. Zdaj pa se morajo te pridobitve na polju sadjarstva razširiti med vse ljudstvo. Ta namen imajo okrajni vrtnarji, ki naj bodo vzori praktičnih sadjarjev, učitelji in uradniki, ki naj tudi sestavljajo natančno statistiko sadjarstva. Ta novi stan okrajnih vrtnarjev in sadjarjev je za napredek sadjarstva velike važnosti. Če se oganizuje sadjarstvo, bomo imeli mnogo več sadja in ga bomo prodajali za mnogo višje cene. Ker se bo kmet odlejal veliko bolj bavil s sadjarstvom, bo množina sadja na trgu narasla. A vsled tega ne sme pasti cena — in zato je treba organizirane prodaje: Prodaja mora biti zadružna.

Sadjarske zadruge naj imajo svoj sedež tam, kjer je okrajni sadjar, in tudi v drugih krajih. Člani društva naj bi oddajali svoje sadje v skupno prodajalno. Tu bi vsakdo svoje sadje prodal gotovo in za dobro ceno. S tem bi se sadje obvarovalo uničenja, in kmet bi na svoje sadje gledal kakor na gotov denar. Dolej je prodaja sadja na kmatih čisto navadna in vsled tega nerodna; vse drugače bi bilo, ko bi ga zadruge prodajale v velikih množinah. Naše sadje na svetovnem trgu nima nobenega imena, a to mora dobiti po zadružni prodaji.

S tem bi se tudi kupci oprostili od tujih sadnih agentov, zlasti dunajskih, in mogoče bi bilo izvažati sadje v inozemstvo.

Predavatelj priporoča, naj vzame organizacijo sadnega zadružništva v roke češka Gospodarska zveza „Ustřední jednota českých hospodářských společenstev“. Ta naj bi preskrbelo prodajo sadja kot pooblaščenka vseh zadrug. Sadje bi ostalo povsod na mestu, in bi se Gospodarski zvezi le naznanilo. Ta bi tudi fakturirala vse zneske in jih inkasirala za zadruge.

O tem se je razvnela živahna debata, v kateri so vsi naglašali, da je taka zadružna organizacija sadjarstva nujno potrebna.

Sadno razstavo je sklenila otvoriti c. kr. kranjska kmetijska družba ter pozivlja vse sadjarje, ki se hočejo udeležiti, da naznanijo to družbi do 10. t. m. Vsaka vrsta jabolk ali hrušk mora imeti z zabojem vred najmanj 5 kg. Sadje mora biti pravilno zavito ter se bo kolikor moč ugodno prodalo. Družba bo tudi razdelila premije za najlepše sadje.

Nesreče na železnici. — Iz Piacenze poročajo: V nedeljo zvečer je pri mostu čez reko Pad skočil s tira milanski ekspresni vlak, namenjen v Rim. Glasom zadnjih poročil so bile štiri osebe ubite, 28 pa ranjenih, ki so jih pripeljali v razne bolnišnice. Na vlaku se je nahajala tudi obitelj Ferrianija, prokuratorja na kasacijskem sodišču v Rimu. Prokuratorjev sin je mrtev, njegova žena in druga dva sina so pa poškodovani. Med ranjenci je tudi Anglež White.

Na postaji Putinoa sta trčila skup tovarni in osebni vlak. 35 oseb je bilo ranjenih med temi več njih težko.

Radl pesmi „Die Wacht am Rhein“. — V Sarajevu sta imela 28. septembra deželni inženir Vihar in bančni uradnik Nikola Precca dvboj, pri katerem je bil Vihar težko ranjen. Povod dvoboju je dal renkontre med obema v kavarni Hof dne 26. septembra. V kavarni je igrala ciganska godba. Družba, pri kateri je sedel ing. Vihar, je naročila godbi, naj zaigra „Die Wacht am Rhein“! Ko so cigani jeli svirati to pesem, so Hrvati pri sosedni mizi jeli zvižgati in klicati „abzug“. To je „Nemca“ Viharja tako razjarilo, da je stopil k hrvatski mizi in pozval Precca na dvboj. No, v dvoboju je dobil mož zaslužen plačilo! Ta dogodek je veleznačilen in kaže jasno, da vsenemška hidra že v Bosni dviga drzno svojo glavo.

Nove poštne znamke za Bosno in Hercegovino — provokacija hrvatskega naroda. — Št. novembrom t. l. se upeljejo nove poštne znamke za Bosno in Hercegovino. Hvalevredno je pri tem, da je 18 različnih znamk umetniško okusno izvršenih, kar se sicer o poštinih znamkah ne more reči. Na vsaki znamki je podoba kake bosansko-hercegove pokrajine ali prizor iz tamošnjega življenja, na eni podoba cesarjeva. Tem bolj čudno je pa, da so napisali na bosansko-hercegovski poštinih znamkah — samonemski. To je razžaljenje ne le bosanskega ljudstva, ampak vseh avstro-ogrskih Jugoslovanov, kajti s tem se na zunaj nemščina kaže kot deželni in uradni jezik, kar pa nikakor ni. Najodločneje moramo proti temu protestirati in zahtevati, da se nemške poštne znamke za Bosno in Hercegovino odpravijo!

Važna iznajdba. — Varšavski inženir Weingott je izumil telefonski aparat, ki ni več kakor žepna ura ter ga more vsakdo nositi pri sebi v žepu. Vsak naročnik dobi ključ, s katerim lahko odpre vsak telefonski kontaktni predalček ki se nastavi po vseh ulicah. Kakor hitro naročnik zveže svoj žep in telefon s predalčkom, lahko govori z vsak postajo.

Dedič milijona. — Predlanskim je umrla v Pragi hišna posestnica Ana Grohmann brez oporoke, zapustivši nad milijon kron. Za dediče se je prijavilo par sto oseb. Odvetnik Katz, ki je vodil zapuščino, je dokazal, da je med priglasci le 24 upravičenih dedičev, in sicer 8 sorodnikov po očetu, 16 pa po materi. Ker je bil oče gospodične Grohmann Nemec, mati pa Čehinja, pripade Nemcem ena tretjina, Čehom pa dve tretjini. Srečni dediči pripadajo večinoma nižjim slojem, dva sta voznika, eden sluga, ena je kuharica itd. Vsak teh dobi po 20—40.000 K. Država pa dobi na zapuščinskih pristojbinah — 100.000 K.

Ciklon v Novem Orleansu. — Iz New-Yorka poročajo, da je v Novem Orleansu razsajal grozen ciklon. Pretrgane so vse brzojavne in telefonske zveze. Več hiš je bilo popolnoma porušeni, mnogim je ciklon odnesel strehe. V mestu ni človeških žrtev, pač pa je bilo mnogo oseb ubitih in ranjenih v okolici.

Loterijske številke.

6. oktobra.

Dunaj 49 68 25 28 69
Gradec 53 83 21 14 51

Na **prodaj** je pod vipavskim Sv. Križem lepa, z vsem preskrbljena

kmetija,

obsežna za veleposestvo. Natančneje se izve pri g. Iv. Makaroviču na Sv. Gori pri Gorici.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev
Gorica, Stolna ulica hi. št. 2.

Prodaja
stroje tud
na teden-
ske ali
mesečne
oboroče.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše
kakovosti.
Priporoča
se slav.
občinstvu.

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznico
v Gorici
ulica Vetturini. št. 3.

SODE

za bela in črna vina, nove in stare, izvrstno
ohranjene, kakor tudi ogrske sode, debele od
od 6—7 cm. od 56 l. do 20 hl. in še več, ima
v zalogi in nove izvršuje ter stare popravlja

Franc Rusjan,
sodar v Gorici, Via Cappella št. 8.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

Gorica v hiši Monta.

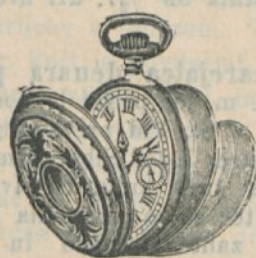
Priporoča stavbeni Cement, stavbne nosilce (traverze),
cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne
okrove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano
medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene
in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter
vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže
s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za
100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Rojaki!
kupujte narodni kolek
„Šolskega Doma“.

Najnovjša iznajdba
novega stoletja.

Samo 2 gld. 55 kr. velja

ravnokar iznajdena nikel rem. žepna
ura z znamko System-Roskopf Pat.,
ki teče 36 ur, z minutnim kazalom,
bliščeča, lepa in natančno idoča s 3-
letno garancijo. (Eleg. urna verižica
in 5 nakitov se zastoj pridene).

Ako ura ne ugaja, se denar vrne in
je vsak rizik izključen. Pošilja se le
proti povzetju, ali naprej poslanemu
denarju:

M. J. Holzer's Wwe
Marie Holzer

Uhren und Goldwaren-Fabriks-Niederlage
en gross, Krakau Oest. Dietelsg. 73, St.
Sebastiangasse 26.

Zalagatelj c. kr. državnih uradnikov.
Ilustrovani cenik ur in zlatnine gratis.

Zastopniki se iščejo.

Slične anocene so ponarejene.

Pri naročilu 10 žepnih ur se pošlje 1 gratis.

Pri naročilu 10 žepnih ur se pošlje 1 gratis.

Centralna posojilnica,

registrovana zadruga v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Posojuje svojim članom od 1. novembra 1905
na mesečna odplačila v petih letih

in sicer v obrokih, ki znašajo z obrestmi vred, za vsakih
100 K glavnice 2 K na mesec.

Posojuje svojim članom od 1. aprila 1905

na menice po 5 $\frac{1}{2}$ %, na vknjižbo po 5%

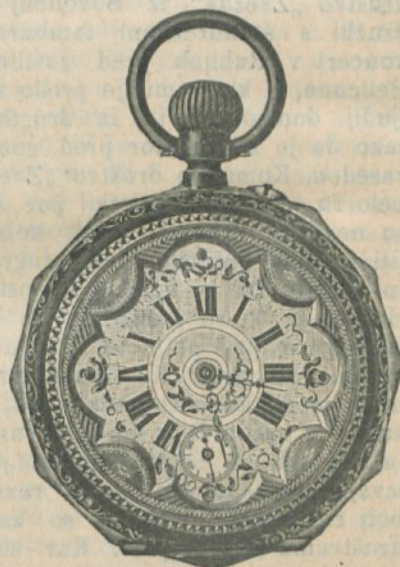
z $\frac{1}{8}$ % upravnega prispevka za vsacega pol leta. Obrestna mera
za hranilne vloge je nespremenjena.

Naznanilo.

Kdor hoče imeti res dobro, za-
nesljivo, trajno in trpežno uro, naj se
z zaupanjem obrne do

Ign. Lapanja,
urarja v Podmelcu.

Poprava ur trpežna in po nizki ceni.
Ceniki se razpošiljajo brezplačno na
dom. Postrežba strogo poštna.

Franc Podbersič

avtorizovan kamnoseški mojster,

Gorica, Tržaška cesta šte. 17.

priporoča slavnemu občinstvu za bližajoči se praznik vseh
vernih duš dan svojo bogato zalogo

nagrobnih spomenikov

bodisi priprostih, ali finih iz kraškega kamna
najboljše vrste za 15 K in više.

V zalogi ima razne kamenite plošče,
žlebe, umivalnike za kuhinje, itd. itd.

Sprejema in izvršuje vsakovrstna v kamnoseško
stroko spadajoča dela po prav zmernih cenah.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“

Dunajska ceta 19 — v Medjatovi hiši v pritličju — Dunajska ceta 19

Vsprejema:

1. Zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin
in pridelkov proti požarni škodi;
2. Zavarovanja zvonov proti vsakršni poškod-
bi in
3. Zavarovanja za nižjeavstrijsko deželno za-
varovalnico na Dunaju za življenje in za
nezgode.

Pojasnila daje in vsprejema ponudbe ravnateljstvo zava-
rovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

*Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanje
pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri s vsako drugo
zavarovalnico.*

V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov se proti
provziji nastavlja spoštovane osebe za ta zaupni posel.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovalcem
popolno varnost.

Svoji k svojim!

Glavno zastopstvo za Trst, Goriško in Istro pri g. Dragotinu STAREC, Trst, Via Valdirivo 16.

Rojaki Slovenci! Pristopajte k domači zavarovalnici!